

Jönköping 10 mars 2022

Handelskammaren
Jönköpings län

RAPPORT

V10 | Näringslivets påverkan

*”Företagen ser affären som sekundär i det här läget,
men påverkan är omfattande”*

Annika Cederfeldt

Näringslivspolitisk chef, Handelskammaren Jönköpings län

annika.cederfeldt@handelskammarenjonkoping.se

Tfn 0704-68 36 36

Inledning

I denna rapport får ni ta del av en sammanställd bild av Jönköpings läns näringsliv och dess påverkan med anledning av Rysslands invadering i Ukraina.

När pandemin slog till i Q2 2020 stannade stora delar av den globala handeln av; få hade nog kunnat förutspå den rekyl som kom i Q3 2020. Konsumtionsmönster ändrades, en stor del av vårt privata resande uteblev vilket i sin tur gav effekten att konsumtionen på varor ökade. Det gynnade vårt land och under år 2020 [ökade Sveriges andel av den globala varumarknaden från 1,1 % till 1,2 %](#).

Då Sveriges marknad är begränsad är exporten viktig och utgör även en betydande del av rikets ekonomi. Cirka hälften av vår BNP kommer från export och av den utgör närmare 2/3 av varuexport. Av Sveriges export går ungefär [70 % till de europeiska länderna](#). Jönköpings län har en betydande andel export där regionen är det fjärde största länet när det kommer till varuexportvärde fördelat på arbetsställe. Under åren 2016 till 2020 [ökade varuexportvärdet för vårt län med cirka 20 %](#).

Ser vi till andelen export till Ryssland var under år 2021 1,4 % av Sveriges totala exportandel. Importen från Ryssland utgjordes av 1,2 % av landets totala import. Exporten till Ukraina utgjorde 0,3 % och importen 0,1 % av Sveriges totala handel med landet under 2021. Även den ökade mellan åren 2020–2021, [ca 30 % både gällande export och import](#).

Direkt påverkan

Handelskammaren Jönköpings läns bedömning är att det är få företag som i detta initiala läge drabbas hårt ekonomiskt av det utbrutna kriget, men att det med stor sannolikhet kommer få direkta negativa konsekvenser för vårt näringsliv.

Handelskammaren har varit i kontakt med ett femtontal företag i länet, både via samtal och en kortare enkät. De allra flesta företag som har en direkt export till Ryssland har valt att stoppa dessa mer eller mindre omedelbart, alternativt planerar att verkställa ett stopp även om deras produkter i detta läge inte omfattas av sanktionerna. Uppdaterad information om sanktioner, vanliga frågor eller fördjupad information om vilka villkor som gäller för undantag finnes hos [Kommerskollegium](#).

Flera företag anger att de begärt förskottsbetalningar av sina kunder före de skickar leveranser i de fall de har varor på väg till de drabbade länderna. Ett företag anger att de kommer leverera ut de varor som finns på lager i Ryssland, men att de inte fyller på dessa lager, ett beslut främst baserat på att kunna betala ut lön till sina anställda i Ryssland. Företag har även kontakt med sina banker för att säkerställa att transaktioner kan flyta på.

Det är även tydligt att det är ett exceptionellt läge för företagen där det råder stor osäkerhet kring både tagna och kommande sanktioner samt hur dessa kommer påverka företagen. Den osäkerheten tas dock hand om företagets ovilja att importera eller exportera direkt, eller indirekt med Ryssland.

Den moraliska aspekten

För de flesta företagen i kartläggningen är det självklart att omedelbart avbryta eller sätta upp en plan för att avbryta handelsförbindelsen med Ryssland. För ett större bolag som har en liten del av sin export till Ryssland påverkar beslutet inte mycket, men det slår givetvis hårt för ett företag som har en hög andel export till landet. Företag som Handelskammaren varit i kontakt med och som har anställda i de båda länderna säger att de givetvis är måna om samtliga medarbetare, vare sig de befinner sig i Ryssland eller Ukraina. När det kommer till anställda i Ukraina handlar det främst om att evakuera familjen till de anställda i de fall den anställda är en man som är ålagd att stanna i landet. När det kommer till anställda i Ryssland säkerställs att löner betalas ut i förskott. Företagen för mycket samtal med anställda i de båda länderna.

Kortsiktig och långsiktig påverkan

Energi och oljepriser

Vi ser en påverkan på energipriser som, när rapporten skrivs den 7 mars 2022, når toppar på över fem kr/kWh i elområde fyra med ett snitt på 2,24 kr/kWh. Som referens kan förra årets pris i samma tid användas, priset låg då på 40–50 öre/kWh. I elområde tre stiger priset från 74 öre till 2,23 kr/kWh. Den största delen av länet återfinns i elområde tre, men en mindre del även i elområde fyra. Uppgången är delvis en effekt av skenande gaspriser i Europa och med en gemensam elmarknad i EU stiger även priser på el i Sverige.

Ungefär en femtedel av den europeiska gasförsörjningen kommer från Ryssland. Sverige har en ganska liten grad av direkt beroende då endast 1 % av svensk energiförsörjningen utgörs av rysk naturgas. Även när det kommer till råolja har Sverige ett relativt lågt beroende av direktimport från Ryssland. [Under 2021 stod Ryssland för ca 8 % av Sveriges totala andel import av råolja](#) och den bedöms kunna ersättas med olja från andra länder.

Transporter och logistik

Företag som Handelskammaren varit i kontakt med anger att det kommer komma logistiska utmaningar som en följd av det utbrutna kriget. Ett företag, vilket har en stor andel av materialflöden från Kina via godståg, säger att det är osäkert när och om gods som lämnat Kina men ännu ej passerat Ryssland ens kommer anlända till Sverige. Företaget har valt att styra om sin frakt från tåg till sjöfrakt, vilket kommer ge ökade kostnader och längre leveranstider. Tiden för att frakta via sjö mellan Kina och Sverige är ca 45–50 dagar, medan tåget tar ungefär hälften så många dagar. Det finns tågförbindelser som går via Ukraina och Belarus, vilka även riskerar att påverkas i mycket hög grad av antingen förstörda förbindelser alternativt att gods stoppas. Ett fraktbolag nämner att deras kunder i hög grad styr om gods från tåg- till sjöfrakt. Polen, och med största sannolikhet andra länder i direkt närhet till Ukraina, har en andel lastbilschaufförer med ukrainsk nationalitet, vilka nu återvänder till sitt hemland för att delta i kriget. Redan sedan tidigare har det funnits en lastbilschaufförsbrist som nu riskerar att öka. Även flygfrakten är påverkad av stängda luftrum.

Det kommer även ständiga rapporter om kraftigt höjda drivmedelspriser, vilket leder till kraftigt höjda kostnader för exempelvis åkeribranschen. Med största sannolikhet kommer gods som fraktas, såväl in som ut från produktionsanläggningar, drabbas av prishöjningar vilket i sin tur kommer drabba slutkonsumenten.

Brist på råvaror och metaller

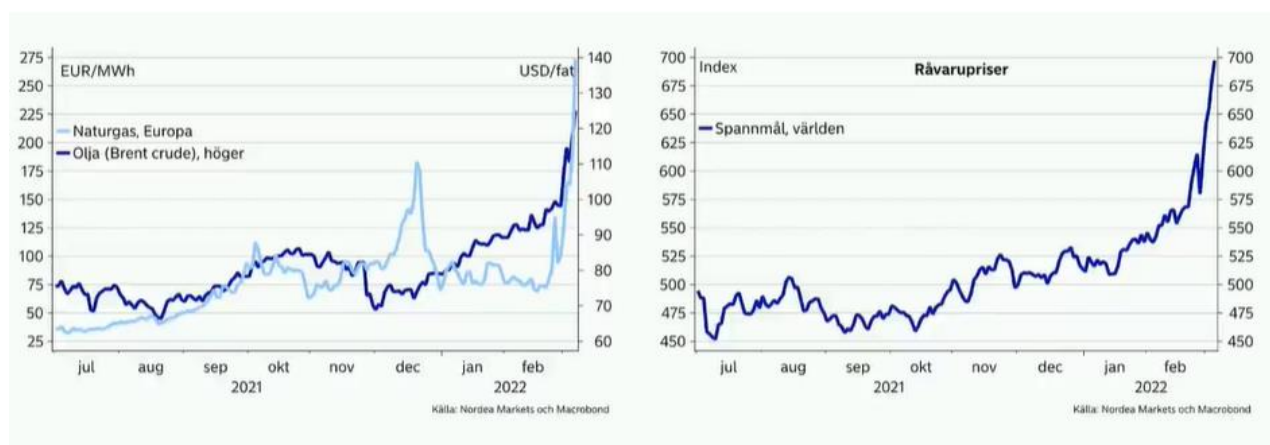
En tredjedel av Rysslands export går till EU. En [ekonomisk analys från Teknikföretagen](#) visar att det i Ryssland finns tillgångar av metaller som är svåra, eller till och med mycket svåra, att finna utanför landets gränser. Detta kan på kort sikt bli mycket problematiskt för företag som är beroende av en viss metall. Enligt Handelskammarens kartläggning är det få företag i Jönköpings län som kommer drabbas av brister i mycket hög grad, sett till ett initialt skede. I de fall det finns en direkt eller indirekt import från Ryssland har många företag omedelbart inlett ett arbete med att hitta alternativa leverantörer.

Brist på komponenter och insatsvaror

Jönköpings län har många underleverantörer. I en studie (ännu ej publicerad) som nyligen genomfördes i Jönköpings län av Regional Exportsamverkan svarar 46 % av de 300 företag som tillfrågats att de är underleverantörer. Det kommer också signaler om att [fordonsindustrin redan har en kraftig påverkan på inkommande komponenter och insatsvaror](#), som en följd av kriget. Flera fordonstillverkare drar ner alternativt tvingas stoppa sin produktion, vilket så klart kommer påverka underleverantörer i Sverige.

Ökade livsmedelspriser

Både Ryssland och Ukraina är stora spannmålexportörer. I efterdyningarna av pandemin, med höjda priser för transporter samt viss missväxt, har det skett en stegring vad gäller priser för spannmål. Grafen på följande sida är från [Nordea Large Corporates & Institutions](#) och visar tydligt att kriget redan haft en signifikant inverkan på det så viktiga spannmålet. Nordea nämner att de ser en prisökning på 5 % på livsmedelspriser under senare delen av 2022. En konsekvens av detta kan bli ett besöksnäringen, med främst restaurangbranschen, åter blir drabbad efter att sakta påbörjat sin återhämtning från släppta restriktioner.

Minskad ekonomisk rörlighet hos konsumenter

Flera ekonomiska institut förutspår att som en effekt av kriget kommer inflationen öka, inte bara i Sverige utan även globalt. Enligt Nordea Large Corporates & Institutions sändning av [Måndagsmakro den 7 mars](#) anges inflationstalen som mycket osäkra, men att de kan bli höga under år 2022. Detta kan komma påverka konsumenters köpkraft och i sin tur företagens orderingång.

Avslutning

Det skulle vara önskvärt med en nationell eller till och med europeisk plan för transporter och logistik för att motverka ett liknande kaos som drabbade företagen under pandemin. Det är tydligt att det är mer kritiskt än någonsin att arbeta strategiskt med energiförsörjningen. Kostnaderna för företagen i elområde tre och fyra har under en längre tid varit orimliga. Företag ger redan signaler om att de inte investerar i den mån de skulle behöva samt att de på grund av skyhöga produktionskostnader får värdera om en order ens är värd att ta in. Även de gröna näringarna är mycket hårt drabbade av både förhöjda drivmedels-, energi- samt spannmålspriser. Dessa näringar är helt nödvändiga för Sverige att ha kvar. Snabba insatser för att stötta dem kan vara avgörande för såväl enskilda bolag som hela näringar.